

ע"פ 6533/18 - אמאני חשים נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6533/18

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט י' אלרון

המערערת: אמאני חשים

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 15.3.2018 בתפ"ח 50450-12-16 שניתן על
ידי כבוד השופטים: א' דראל, ע' זינגר וח'מאק-
קלמנוביץ

תאריך הישיבה: כ"ב בשבט התש"פ (17.2.2020)

בשם המערערת: עו"ד חאג' מופיד

בשם המשיבה: עו"ד מריה ציבלין

מתורגמן: מר עבדול עבד אל רחמן

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. באיבו של יום 13.12.2016 העלתה המערערת, אמאני חשים, פוסט בפייסבוק, שבו תמונה של מסגד אל-

עמוד 1

אקצא וטקסט בערבית; תרגומו הוא זה: "בבוקר הזה המלא בדברים הטובים והפרנסה מאצלך יא אלוהים שואלת אותך לפי מספר טיפות הגשם שתתן לי את השהאדה הכי יפה ומקסימה ומאחלת שתקבל אותה ממני ושתהיה לזכותי לי ולאהובים שלי ביום הדין, אהובים שלי שיהיה לכם בוקר שבו זוכרים את אלוהים ומבקשים את סליחתו". באותו בוקר, נסעה חשים ממקום עבודתה בא-ראם אל עבר בית חנינא, ובסמוך לשעה 13:40 הגיעה למחסום קלנדיה. בהגיעה למחסום, צייתה חשים להוראת חייל שניצב במקום, ועצרה את מכוניתה. החייל החל לחצות את נתיב הנסיעה שלפניה; חשים המתינה עד שיעבור אל מול מכוניתה. בהגיע שעת הכושר, לחצה חשים על דוושת הגז והאיצה את נסיעת מכוניתה. חשים פגעה בחייל, ומעוצמת הפגיעה הוא נהדף על מכסה המנוע והתגלגל אל הכביש. חשים המשיכה בנסיעתה, פגעה במכונית אחרת, סתתה מנתיב הנסיעה, ונעצרה ב'בטונדות' שהוצבו במקום. בעודה ישובה במכוניתה, שלפה חשים סכין והניפה אותה, תוך כדי שהיא קוראת, כי אין אלוהים לבד מאללה ומוחמד הוא שליחו. בשלב זה, נעצרה חשים על-ידי כוחות הביטחון.

2. כתב אישום נגד חשים הוגש ביום 25.12.2016, ובמסגרתו יוחסו לה העבירות הבאות: חבלה בכוונה מחמירה בנסיבות של מעשה טרור לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בצירוף סעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016, והחזקת סכין שלא כדין, לפי סעיף 186 לחוק העונשין. בבית המשפט המחוזי כפרה חשים במיוחס לה, וטענה כי לא ראתה את החייל ולא התכוונה לפגוע בו. בחקירותיה במשטרה ובעדותה בבית המשפט מסרה חשים גרסאות שונות לאירוע, שביסוד כולן הטענה, כי חוותה מצוקה קשה ביחסים עם בני משפחתה. פעם אחת טענה כי ניסתה להתאבד; פעם אחרת טענה, כי ביקשה להעצר על מנת לעורר פרובוקציה ולמשוך את תשומת ליבם של בני משפחתה; ובגרסה נוספת מסרה, כי ציפתה להעצר ולקבל את עזרת הרשויות בפתרון בעיותיה האישיות. אשר לפוסט בפייסבוק, טענה חשים כי כתבה את המילה "שהאדאת", שמשמעותה 'תעודה', ולא "שהאדה". לטענתה, התייחסה בפוסט לסיום לימודיה האקדמיים ולתעודה שהיתה צפויה לקבל, ואין להסיק הימנו שהתכוונה לבצע פיגוע טרור. בהכרעת הדין מיום 24.10.2017, נדחו טענותיה של חשים, והיא הורשעה בעבירות שיוחסו לה בכתב האישום. נקבע, כי הגרסאות שהעלתה "סותרות, ובחלקן בלתי סבירות וחסרות היגיון", וכי אין ספק שמטרתה היתה לבצע פיגוע טרור.

3. ביום 25.3.2018 גזר בית המשפט המחוזי את דינה של חשים. תחילה, עמד בית המשפט על עיקרי כתב האישום והכרעת הדין, ועל טענות הצדדים לעונש, ולאחר מכן פנה לקבוע את מתחם העונש ההולם. צוין, כי במעשיה פגעה חשים בערכים המוגנים של שמירה על קדושת החיים ושלמות הגוף והנפש. בנדון דידן, הפגיעה חריפה במיוחד בשל הרקע הלאומני לביצוע המעשים. בחינה של מדיניות הענישה הנוהגת העלתה, כי במצבים דומים נגזרו עונשי מאסר ארוכים, וזאת אף עובר לחקיקת חוק המאבק בטרור, שהוראותיו מורות על החמרת הענישה בעבירות שכאלו. אשר לנסיבות ביצוע העבירה ציין בית המשפט, כי אמנם לחייל נגרמה פגיעה קלה בלבד, אולם זאת רק בדרך נס. בנקל יכלו מעשיה של חשים להוביל לנזק משמעותי וכבד בהרבה מזה שנגרם לחייל בפועל. עוד הודגש, כי למעשים קדמה הערכות מבעוד מועד, כפי שנלמד מן הפוסט שפרסמה חשים בפייסבוק ומהצטיידותה בסכין. נוכח האמור, קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם לתקופה של 8-14 שנות מאסר, לצד מאסר מותנה ופיצויים לנפגע העבירה.

4. מכאן פנה בית המשפט לבחינת נסיבותיה האישיות של חשים, ולקביעת העונש ההולם בתוך המתחם. לקולא צוין, כי חשים אינה בעלת עבר פלילי, וכי מאסר ממושך ינתק אותה ממשפחתה ומשני ילדיה הצעירים. לצד זאת הודגש, כי עד עתה לא לקחה חשים אחריות, ולא הביעה חרטה על מעשיה. עוד צוין, כי מחקירתה במשטרה ומעדותה בבית המשפט עלה הרושם, "כי זו מנסה להתל בחוקריה ובבית המשפט, תוך יצירת מצגי שווא שונים". אשר לטענתה של חשים לגבי נסיבות חייה הקשות, קבע בית המשפט כי "לא מדובר במצוקות חריגות בחיי זוגות צעירים נוספים. לא מדובר גם במצב אישי מורכב וסבוך כפי שהיה בחלק מהמקרים בפסיקה אליה הפנה ב"כ הנאשמת". לבסוף, בהתחשב

במכלול הנסיבות, גזר בית המשפט על חשים עשר שנות מאסר בפועל, מאסר על תנאי, וחייב אותה בתשלום פיצוי בסך של 5,000 ₪ לחייל. כמו כן, בהתאם להסכמת הצדדים נקבע, כי תחולט המכונת שבאמצעותה בוצעה העבירה.

מכאן הערעור שלפני, אשר מופנה נגד גזר הדין.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

5. חשים טוענת, כי עונש המאסר שנגזר עליה חמור באופן שאינו מתיישב עם מדיניות הענישה הנוהגת. לטענתה, שגה בית המשפט בכך שהשווה את עניינה לעניינם של נאשמים שלהם יוחס תחילה ניסיון רצח, ובמסגרת הסדר טיעון שונה סעיף העבירה לחבלה בכוונה מחמירה. עוד נטען, כי בית המשפט התעלם מנסיבותיה האישיות הקשות, ממצוקתה האישית, ומהחרטה שהביעה בדבריה האחרונים. לבסוף טענה חשים, כי לא ניתן משקל לכך שהיא נעדרת עבר פלילי, ולכך שלחייל נגרמה פגיעה מינורית בלבד.

6. בדיון שהתקיים לפנינו ביום 17.2.2020 חזר בא-כוחה של חשים על עיקרי טענותיה. לדבריו, מתחילה יוחסה לחשים עבירה של גרימת חבלה בכוונה מחמירה בלבד, כיוון שלא התקיים בה היסוד הנפשי הנדרש להרשעה בניסיון רצח. מכאן, ששגה בית המשפט המחוזי בהשוותו את עניינה, לעניינם של מי שכתב האישום המקורי שהוגש נגדם כלל עבירה של ניסיון רצח. כמו כן, עמד בא-כוחה של חשים על כך שלחייל נגרמה פגיעה קלה בלבד, כפי שניתן ללמוד גם משעור הפיצוי הכספי שנפסק לטובתו. מנגד טענה ב"כ המשיבה, כי בגזר הדין לא נפל פגם, וכי העונש שקיבלה חשים הולם את חומרת מעשיה. בתוך כך, הדגישה ב"כ המשיבה את חשיבותה של "הרתעה משמעותית ובלתי מתפשרת" בהתמודדות עם תופעת טרור היחידים. עוד נטען, כי הנזק הפוטנציאלי הגלום במעשיה של חשים כבד, ורק בדרך נס לא התממש. אשר על כן, טענה ב"כ המשיבה, כי יש לדחות את הערעור ולהותיר את גזר הדין על כנו.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בגזר הדין של בית המשפט המחוזי, ונתתי דעתי על טענות ב"כ הצדדים מזה ומזה, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. מושכלות יסוד הן, כי התערבותה של ערכאת הערעור בגזר דין שמורה למצבים חריגים שבהם נפלה טעות מהותית בהחלטת הערכאה הדיונית, או שהעונש שגזרה חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת (ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל (3.2.1998)); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009)). המקרה שלפנינו אינו בא בגדר אותם מצבים חריגים; אף לא בקירוב.

8. לא זו בלבד שחשים נדרשת לעמוד בנטל כבד כדי לשכנענו להתערב בשיקול דעתה של הערכאה הדיונית, אלא שחלק מטענותיה מופנות נגד קביעות עובדתיות של בית המשפט המחוזי, קביעות שמטבען שמורות לערכאה הדיונית. כך למשל, טענת בא-כוחה בדיון כי "לא מדובר בתכנון מוקדם [...] מדובר במעשה אינדיווידואלי שנעשה באותו רגע, בהגיעה למחסום" עומדת בניגוד לקביעת בית המשפט המחוזי, לפיה "הנאשמת נערכה למעשה מראש, היא הצטיידה מבעוד מועד בסכין, פרסמה בבוקר האירוע פוסט תואם [...] אף שבהודעה מאוחרת ניסתה להציג את המעשה כהחלטה של רגע, נראה כי יש להעדיף את דבריה בהודעה הראשונה, עת אמרה שאין היא זוכרת כמה זמן בדיוק היא חושבת על כך - 'יכול להיות מתחילת האינתיפאדה' [...] פרסום הפוסט בבוקר האירוע אינו תומך בטענה בדבר החלטה רגעית, מחוסרת תכנון מוקדם" (פסקה 23 לגזר הדין; ההדגשה במקור). למותר לציין, כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בקביעות עובדתיות מעין אלו. בנסיבות העניין, לא מצאתי כל הצדקה לעשות כן.

עמוד 3

9. גם בטענה, לפיה העונש שנגזר על חשים אינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת, לא מצאתי ממש. אמנם, בחלק מגזרי הדין שעליהם הסתמך בית המשפט המחוזי, הוגש תחילה כתב האישום באשמת ניסיון רצח, ותוקן לאחר מכן לחבלה בכוונה מחמירה. בית המשפט ציין, כי במצבים אלו נגזרו עונשים חמורים יותר מאשר במצבים בהם כתב האישום הוגש מלכתחילה בגין חבלה בכוונה מחמירה. אולם לצד זאת הודגש, כי יש לתת את הדעת על כך שחלק מגזרי הדין ניתנו עובר לחקיקת חוק המאבק בטרור, שיש בו כדי להביא להחמרת הענישה במצבים כגון דא. זאת ועוד, גזר דין שניתן לאחר הרשעה בכתב אישום מתוקן, הריהו מבוסס על העובדות המתוארות בו, במנותק מעובדות כתב האישום המקורי שהושמטו. גזרי הדין שעליהם נסמך בית המשפט המחוזי ניתנו בגין מעשים הדומים בנסיבותיהם ובמידת חומרתם למעשיה של חשים (ראו למשל: ע"פ 9964/16 אסראא נ' מדינת ישראל (22.1.2018), שבו נגזרו 11 שנות מאסר על מחבלת שהציתה בלון גז במכוניתה בניסיון לפגוע בשוטר שעצר אותה בצד הדרך, והורשעה בניסיון לחבלה בכוונה מחמירה).

10. חשים מבקשת, כי ננהג בה במידת הרחמים נוכח נסיבות חייה הקשות, ובהתחשב בכך שלא נגרם נזק רב ממעשיה. בקשה זו יש לדחות מכל ומכל. באורח נס, פשוטו כמשמעו, יצא החייל מהאירוע בלא פגיעות קשות; בכך - אין כדי להפחית ולו במאום מחומרת מעשיה של חשים. את ההחלטה לבצע פיגוע טרור שכזה, לא ניתן לקבל בסלחנות; מידת הרחמים נסוגה אחור כלפי מי ששנאתה הביאה אותה עד כדי המעשה שעשתה חשים, לשים פעמיה לפגוע כך באדם, בחייל צה"ל. העונש החמור שקיבלה חשים מתחייב הן משיקולי גמול, הן משיקולי הרתעה, והוא עונש הולם.

11. אציע אפוא לחבכי לדחות את הערעור.

שׁוֹפֵט

השופט ד' מינץ:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נעם סולברג.

ניתן היום, כ"ט בשבט התש"פ (24.2.2020).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
